

Årsrapport 2009

BARNEOMBUDET

Administrasjon

Personalressurser

Ved utgangen av 2009 utgjorde Barneombudets stab 17 personer, inkludert Ombudet. Vi har 1 person i permisjon og 1 vikar. Videre var det deler av året 1 midlertidig ansatt på tiltak via NAV.

Kjønnsfordeling på kontoret ved utgangen av 2009 var henholdsvis 13 kvinner og 4 menn. Ved nyrekruttering/tilsetning i vikariater har det vært lagt vekt på en jevnere kjønnsfordeling ved kontoret. Det er allikevel et faktum at de fleste kvalifiserte søkere til ledige stillinger gjennomgående er kvinner.

Det har videre vært et klart uttrykt ønske om å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn. Så langt har dette ikke slått ut på personalsammensettingen.

Barneombudet er etablert som IA bedrift og ser betydningen av enkelte av tiltakene i avtalen mht en systematisk og kontinuerlig oppfølging av de av personalet som i perioder har nedsatt arbeidsevne.

Risikostyring

Barneombudet har ikke i tilstrekkelig grad fått systemisert arbeidet med risikostyring som en del av mål- og virksomhetsstyringen. For de enkelte aktivitetene vurderes selvsagt risikoområdene underveis og aktiviteter blir kontinuerlig justert med tanke på optimal måloppnåelse. Arbeidet med å systemisere og dokumentere denne prosessen er imidlertid fremdeles ikke tilfredsstillende. Ombudet har derfor tatt kontakt med departementet for å få innspill og assistanse i forhold til å få utviklet bedre rutiner på området. Dette arbeidet er derfor forventet å styrkes ytterligere i 2010.

Regnskap

Regnskap	2008	2009
Lønn- og personalkostnader	6 567 908	7 118 000
Maskiner, inventar, utstyr	473 545	123 000
Forbruksmaterieil	186 389	358 000
Reiser, representasjon	476 762	761 000
Kontortjenester	1 134 376	1 141 000
Informasjon	265 410	309 000
Bygningsdrift/lokalleie	1 241 343	1 412 000
Sum	10 345 735	11 223 000

Kommentarer til regnskapet

- Barnekonvensjonsjubileum (kostnad ikke beregnet). Slår ut flere steder.
 - Kinaprojektet (kostnad 123 000). Slår ut på Reisekostnader.
 - Operaprojektet (kostnad 144 000). Slår ut på Kontortjenester og Informasjon
- Kostnadene til Kinaprojektet og Operaprojektet ble fullfinansiert av midler fra henholdsvis Utenriksdepartementet og Barneombudets Framtidsfond. Stiftelsen Barneombudets Framtidsfond ble avviklet i 2009 og midlene overført til Barneombudet.

Antall henvendelser

Årlig får Barneombudet en rekke henvendelser på telefon, e-post og i brev. Temaene som skiller seg ut er barnefordelingssaker, barnevern og asylsaker. Saksbehandlingen av alle henvendelsene utgjør en stor del av Ombudets arbeidsmengde. Ombudet gir råd, henviser til rette instanser og synliggjør barns rettigheter overfor publikum.

Henvendelser per brev og e-post

Per brev og e-post fikk vi i 2009 inn 3403 henvendelser, mens vi sendte ut 2005 brev. I alt har vi tatt i mot og ekspedert 5408 brev.

	2007	2008	2009
Totalt inngående dokumenter	2549	3245	3403
Utgående brev	1725	2065	2005
Total mengde dokumenter	4274	5310	5408

Tendensen de siste årene viser økende antall henvendelser.

Telefonhenvendelser

I 2009 fikk Barneombudet ca 7000 henvendelser over telefon. Samtalene fordeler seg med hovedvekt på familie og samværsspørsmål, barnevern og skole/barnehage.

Klarmelding inn

Totalt antall besvarte meldinger i 2009 var 268.

Meldingene fordelte seg slik på kategorier:

Bilder, internett og medier	11
Skole	48
Familie og fritid	48
Helse	16
Psykisk helse	25
Rettigheter	19
Mobbing	23
Vold og overgrep	14
Venner	15
Barnevernet	19
Andre meldinger	30

Kontorets faglige virksomhet

Mål for Barneombudets kontor i 2009 framgår av St. prp. Nr 1 (2008-2009) og omhandler trygghet for barn og unge, god helse for barn og unge, samt deltaking og påvirkning fra barn og unge.

Barn og unge har rett til å bli beskyttet mot vold og overgrep. Barneombudet opererer ofte med uttrykket sikkerhetsnett og vi mener at det må et sikkerhetsnett til for å sikre alle barn en trygg og god oppvekst. Vi snakker her om familien, barnevern, barnehage, skole, helsestasjon, politi med mer. Videre er god helse nøkkelen til å få seg et godt liv, og det er et viktig og høyt prioritert område hos Barneombudet.

Barn og unges medvirkning og deltagelse er forankret i blant annet barnekonvensjonens artikkel 12. Barneombudet jobber for å sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge, der barns stemme skal bli hørt i alle beslutninger som myndighetene tar på deres vegne. Barneombudet har som intensjon å sette fokus på at ungdom er kompetente aktører med samfunnsengasjement og en vilje til å medvirke i beslutningsprosesser. Det er viktig at barn og unge skal ha en reell innflytelse på sin hverdag.

Ombudet følger med og stiller spørsmål ved lokale og sentrale myndigheters beslutninger på områder som gjelder barns rett til beskyttelse, god helse og deltagelse.

Et av Barneombudets hovedfokus i 2009 lå i å produsere supplerende rapport til FNs komité for barns rettigheter. I rapporten beskrives de hovedutfordringene Ombudet ser for barn i Norge. Kontorets arbeid for øvrig har tatt utgangspunkt i virksomhetsplanen som ble laget på bakgrunn av de tre resultatmålene presentert for departementet ved budsjettsøknad. Flere av punktene vi presenterer nedenfor, finnes derfor også i Barneombudets supplerende rapport til FNs komité for barns rettigheter.

1 Trygghet for barn og unge

1.1 Bedre samarbeid mellom offentlige tjenester rettet mot barn

Ombudet ga i 2009 et skriftlig innspill og en presentasjon til Flatø-utvalget. Flatø-utvalget hadde som mandat å utrede hvordan man kan bedre samordning av tjenester til utsatte barn og unge. Barneombudet har gjennom foredrag på konferanser og høyskoler tatt opp temaer der behovet for tverrfaglig samarbeid har vært sentralt. I henvendelse til Barne- og likestillingsdepartementet uttrykte Ombudet også sin bekymring for samarbeid mellom det statlige og det kommunale barnevernet.

1.2 Brudd på barns rettsikkerhet og tilsynsmekanismer

Kommunalt ansvar for barns rettssikkerhet

Barneombudet har i 2009 hatt spesielt fokus på kommunalt ansvar for barns rettssikkerhet. Ombudet anmeldte ledelsen i Nittedal kommune fordi vi mener kommunen i lengre tid har forsømt sitt ansvar for å beskytte barn mot vold og overgrep i en konkret skolesak. Saken ble

henlagt på grunn av foreldelse. Ombudet har nå oversendt saken til Sivilombudsmannen for vurdering.

Barneombudet har også rettet henvendelse til Fylkesmannen i Vestfold om tilsyn med kommunale og fylkeskommunale instanser i forbindelse med den såkalte Kodalsaken. Fylkesmannen gjennomførte tilsyn og kom med alvorlig kritikk av skolen og ansatte. Barneombudet ba Statsadvokaten redegjøre for saksgang. Barneombudets engasjement knyttet seg til perioden etter rettskraftig dom i saken.

Barneombudet ønsket på bakgrunn av Kodalsaken, og henvendelser til Barneombudet om liknende forhold, å se nærmere på henleggelsespraksis i påtalemyndigheten. Dette arbeidet ble påbegynt på slutten av 2009 og vil videreføres i 2010.

Tilsynsmekanismer i skolen

En del av Ombudets fokus i 2009 har vært Fylkesmannens tilsynsoppgaver og kommuners evne til egenkontroll. I den forbindelse gjennomførte Barneombudet høsten 2009 et prosjekt hvor det ble sett på hvorvidt tilsyns- og klagesystemet etter opplæringsloven sikrer elevene en forsvarlig opplæring. Prosjektets funn fremgår av rapporten "Forskjellen mellom å ha rett og å få rett. Tilsyns- og klagesystemet i skolen. Rapport nr. 4 – 2009". Konklusjonene i rapporten viser at opplæringsloven ikke gir mulighet for sanksjoner som kan legge press på skoleeier der mangler og svakheter avdekkes. Elever er derfor ofte prisgitt skolens evne og vilje til å gi forsvarlig opplæring, sette inn tiltak og rette opp feil. Dette er en åpenbar systemsvikt.

Barneombudet videreførte også arbeidet fra 2008 rundt inneklima ved landets skoler. Videre har Barneombudet fokusert på kommunenes plikt til å ha et barneperspektiv i sin regulering og plassering av skoler.

Tilsynsmekanismer i barnevernet

Ombudet har, i tillegg til prosjektet med tilsyn i skolen, hatt et prosjekt som ser på hvordan tilsyns- og klagesystemet kontrollerer at barnevernet ivaretar barn og unges rettigheter. Prosjektet satte særlig fokus på hvorvidt tilsynet sikrer at barnevernet følger opp sine forpliktelser etter barnevernloven og barnekonvensjonen. Det er utarbeidet en projektrapport publiseres tidlig i 2010.

Kriminalitet

Barneombudet har i 2009 arbeidet aktivt med problemstillingene barn i varetekt, arrest og fengsel. Ombudet har henvendt seg til Justis- og politidepartementet om barn i fengsel, og holdt innlegg for stortingspolitikere om barn i kriminalomsorgen. Ombudet leverte også en høringsuttalelse til NOU 2008:15 om barn og straff.

Som et ledd i arbeidet for tidlig intervensjon, arrangerte Ombudet et ekspertmøte mellom ungdom i risikozonen for kriminalitet og Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD). Ombudet ønsket å legge til rette for at barn ble hørt i prosessen med KRÅD utarbeiding av en veileder for tidlig intervensjon.

Utlendingsforvaltningen.

På utlendingsfeltet har Barneombudets fokus i stor grad vært rettet mot situasjonen til enslige mindreårige asylsøkere og deres omsorgssituasjon. Ombudet har levert en rekke høringsuttalelser til ny utlendingslov der vi vektlegger barneperspektivet og barns rettigheter i

utlendingsforvaltningen. Ombudet har også vært i aktiv dialog med UNE i forbindelse med utarbeidelse av retningslinjer for høring av barn.

Ombudet brukte i 2009 sin innsynsrett til å gå dypere inn i et antall utlendingssaker. Målet med dette var å klarlegge i hvilken grad barns behov analyseres og tydeliggjøres i vedtakene fra utlendingsmyndighetene. Basert på de sakene vi fikk innsyn i, utarbeidet Ombudet en intern rapport til bruk i vårt arbeid.

Barnefordelingssaker

Barneombudet har deltatt på flere seminarer og konferanser med innlegg om hvordan barnets beste bør ivaretas i barnefordelingssaker.

Barneombudet har hatt tre ekspertmøter med barn som opplever samlivsbrudd. I møtene har Ombudet fått innspill på hvordan barnets beste kan ivaretas i bruddprosessen, og hva som er viktig for barn når deres foreldre går fra hverandre. Innspillene skal trykkes i plakatform som "Barnas ønskeliste" i 2010.

Tilgang til klageorganer

Som et resultat av vår bekymring for at barn har for liten tilgang til klageinstanser i Norge, innledet Ombudet i 2009 dialog med Sivilombudsmannen og Helse- og sosialombudet i Oslo. Målet er å få til en bedre fordeling mellom de tre Ombudene rundt klager fra barn og for at barn i større grad skal få reell mulighet til kontakt med viktige klageorganer. Barn skal ha informasjon om sine rettigheter

I 2009 har Barneombudet fokusert på informasjon til barn om barnevernet. Barneombudet får gjennom samtaler med barn informasjon om at skolen i liten grad informerer om barnevernet og hvordan barnevernet kan bistå barn. Barneombudet har derfor på alle sine reiser i Norge brukt anledningen til å oppfordre lokale barnevernkontor til å synliggjøre sitt arbeid på de lokale skolene.

Ombudet har fått innspill fra flere kommuner om hva som kan hindre og evt. fremme informasjonsarbeid om barneverntjenesten. Barneombudet vil arbeide videre med problematikken i 2010.

1.4 Barn som er utsatt for vold, overgrep, omsorgssvikt

Barneombudet er bekymret for at barn ikke har anledning til selv å kontakte hjelpeapparatet når de er under 12 år, og at de blir møtt av personell uten kompetanse på vold og på å snakke med barn. Reidar Hjermann har derfor på sine reiser i Norge brukt muligheten til å nå ut til et stort publikum av fagfolk. Hans budskap har vært barns rettigheter etter barnekonvensjonen til beskyttelse mot vold og til å være deltakende i sin egen sak.

Alarmtelefonen – 116 111

Alarmtelefonen ble innført av Barne- og likestillingsdepartementet og Justis- og politidepartementet i juni 2009. Målet med Alarmtelefonen er å gjøre det enklere for barn, unge og voksne å komme i kontakt med noen som kan hjelpe barn i vanskelige situasjoner. Det er viktig for Barneombudet at alarmtelefonen utgjør en reell forbedring av hjelpetilbudet for barn. Ombudet har derfor i 2009 arbeidet aktivt for at telefonen skal ha tilstrekkelige ressurser til å være synlig for alle barn og for at åpningstiden skal være tilpasset barns behov.

Økt kompetanse hos politiet

Barneombudet har i 2009 sendt brev til alle politidistriktene for å kartlegge hvilke distrikt som har familieviolenskoordinatorer og seksuelle overgrepsteam. Resultatene av kartleggingen skal benyttes i prosjekt om politi- og påtalemyndighetens håndtering av saker som gjelder barn.

Ombudet har fulgt utviklingen av opprettelsen av barnehusene, og har hatt flere besøk på barnehusene, samt holdt innlegg ved arrangement på barnehuset Hamar. Det varierer i hvilken grad domstolene benytter seg av tilbudet på barnehusene, og Ombudet har derfor rettet en skriftlig henvendelse til Justisdepartementet for å sikre at barnehusene brukes kontinuerlig.

I 2009 fortsatte Ombudet samarbeidet med vår ekspertgruppe av voldsutsatte barn. Gruppen fikk blant annet gi sine innspill til politidirektør Ingelin Killengren, noe som resulterte i endrede rutiner ved politiets behandling av familieviolenssaker. Rapporten fra ekspertgruppen ble publisert februar 2010. Ekspertgruppen fikk også møte H.H. M.M. Kongen og Dronningen i forbindelse med 20-årsmarkeringen av barnekonvensjonen.

Dødsstedsundersøkelser når spedbarn dør brått og uventet

Barneombudet har vært engasjert i arbeidet for at det skal innføres obligatoriske, rutinemessige dødsstedsundersøkelser når sped- og småbarn dør brått og uventet. Det er viktig at foreldre i en følelsesmessig kaotisk situasjon skal slippe å forholde seg til spørsmål om de ønsker en dødsstedsundersøkelse eller ikke. Samtidig er det viktig at ikke foreldre unødvendig blir mistenkeliggjort når barnet plutselig dør. Det må også bringes på det rene hver gang foreldre er helt eller delvis skyld i barnets død. Den eneste måten å få dette til på er å undersøke dødsstedet og sammenholde dette med obduksjonsresultatene. Dette arbeidet, burde etter barneombudets mening forankres i justisdepartementet. Lovendringen som åpner for frivillige dødsstedsundersøkelser i regi av helsetjenesten er bare et delvis gjennomslag i denne saken, fordi foreldre nå får anledning til å takke nei. Den vedtatte ordningen er imidlertid bedre enn ingen dødsstedsundersøkelse, men er likevel utilstrekkelig fordi overgrep og omsorgssvikt ikke blir avslørt, og fordi noen foreldre vil bli feilaktig mistenkeliggjort. I 2009 fulgte barneombudet opp høringen fra 2008 med foredrag og medieutspill om saken.

Ressurssituasjonen og struktur i barnevernet

I Barneombudets supplerende rapport til FNs barnekomité uttrykte Ombudet bekymring for ressurssituasjonen og strukturen i barnevernet som en av hovedutfordringene for norske myndigheter framover.

Ombudet mottar innspill fra barn og ulike organisasjoner som Organisasjonen for private barneverntiltak, Landsforeningen for barnevernsbarn og Fosterhjemsforeningen om utfordringer i barnevernet sett fra deres ståsted. Barneombudet ba derfor i slutten i 2008 om en redegjørelse fra Barne- og likestillingsdepartementet om ressurssituasjonen i barnevernet og samarbeidet mellom det kommunale og statlige barnevernet. Ombudet mottok i begynnelsen av 2009 en slik redegjørelse som beskriver hvordan departementet arbeider på disse områdene og hvordan midlene prioriteres. Ombudet er fremdeles bekymret for situasjonen i barnevernet etter redegjørelsen, og vil fortsette sitt fokus på bedre ressurser i barnevernet.

Barneombudet har også benyttet seg av innspillene til prosjektarbeid om tilsyn og barnevern, og til rapportering til FNs barnekomité.

I forbindelse med at Barneombudet i Sverige har kartlagt barnevernet i Sverige, har vi utvekslet erfaringer med det svenske Barneombudet om barnevernet i Norge og Sverige. Det ble gitt innspill om fordeler og ulemper med systemene i de respektive landene. Vi har tatt hensyn til erfaringene Sverige har i ulike fora der det diskuteres hvordan systemet fungerer i Norge.

Barneombudet har hatt fokus på hvordan en bedre kan ivareta foreldre som har blitt fratatt omsorgen for barn. Ombudet arrangerte sammen med Landsforeningen for barnevernsbarn en workshop med relevante instanser for å kartlegge behovet for denne gruppen. Arbeidet vil fortsette i 2010.

Bekymringsmeldinger, anmeldelser og innsyn i saker

Barneombudet har sendt åtte bekymringsmeldinger til barnevernet i 2009. Ombudet følger med og etterspør oppfølgingen og behandlingen av meldingene.

I henhold til lov om Barneombud og gjeldende instruks har Barneombudet rett til å be om informasjon i saker som berører barn. Offentlige myndigheter og offentlige og private institusjoner skal uten hinder av taushetsplikt gi Ombudet de opplysninger som trengs til å utføre Ombudets oppgaver etter denne lov, jf lov om barneombud § 4. Ombudet har også begjært innsyn i to barnevernssaker. Barneombudet har begjært innsyn i disse sakene for å kunne gi en balansert vurdering av om barnas interesser er behørig ivaretatt, og for å gi Barneombudet bedre innsyn i barnevernets arbeid og utfordringer. En av sakene ble oversendt tilsynsmyndighetene for videre oppfølging. Barneombudet følger med på resultatet av tilsynet og følger eventuelt opp saken videre dersom barnets rettssikkerhet ikke blir ivaretatt. I den andre saken har Ombudet fulgt med på saken og benyttet seg av den som et eksempel på utfordringer i en barnevernssak i tilsynsprosjektet vårt. Saken har vært interessant av prinsipielle årsaker, men vil ikke være en sak Ombudet følger opp ytterligere.

På bakgrunn av henvendelser til Ombudet har det blitt sendt to politianmeldelser på forhold som Ombudet mener det er nødvendig at politiet følger opp. Den ene henvendelsen ble gitt av et barn og omhandlet familievold. Den andre anmeldelsen gjaldt trusler fra innringer mot offentlig tjenestemann.

Kulturelt betinget vold

Ombudet har i 2009 hatt spesielt fokus på kulturelt betinget vold. Ombudet inviterte til et stormøte med representanter som bidro med sin kunnskap til Ombudet. Møtet resulterte blant annet i at Ombudet henvendte seg til Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet for å undersøke tilgjengeligheten av flerkulturelle foreldreveiledningskurs. Vi vil opprettholde fokus på dette temaet i 2010.

Barneombudet ble også med i nasjonal rådgivningsgruppe om kjønnslemlestelse. I forbindelse med arbeidet mot kjønnslemlestelse og æresrelatert vold etablerte Ombudet i 2008 en ekspertgruppe av jenter med etnisk minoritetsbakgrunn. Gruppen ga råd i forbindelse med arbeidet med kjønnslemlestelse og æresrelatert vold. Gruppen videreformidlet gjennom Ombudet sine synspunkter til relevante departement.

Seksuelle overgrep

For å få kunnskap fra barn om seksuelle overgrep, har Barneombudet i 2009 etablert en ekspertgruppe med jenter som har vært utsatt for incest. Gruppen har gitt råd til Barneombudet, kunnskapsministeren og representanter for politiet om hvordan barn utsatt for seksuelle overgrep kan møtes. Gruppen avvikles i april 2010 og det utarbeides en rapport for gruppen.

2. God helse for barn og unge

2.1 Godt psykisk helsetilbud

Mobbing

Ombudets hovedarbeid i 2009 har vært utarbeidelsen av rapporten ”Forskjellen mellom å ha rett og få rett. Tilsyns- og klagesystemet i skolen”, tidligere omtalt i rapporten.

Barneombudet fokuserer kontinuerlig på mobbing, og gir ofte telefonrådgivning knyttet til dette temaet. I 2009 har Ombudet deltatt i flere møter med sentrale og lokale myndigheter for å bidra til å forebygge mobbing. Vi har også hatt innlegg på flere konferanser om temaet. Videre har Ombudet samarbeidet med myndighetene i forbindelse med utarbeidelse av nytt Mobbemanifest, og med Utdanningsdirektoratet vedrørende utvikling av et bedre nasjonalt tilsyn på skolenes psykososiale miljø.

Psykisk syke barn

Barneombudet engasjerte seg i saken med Ambulant miljøterapi (AMT) ved Ullevål sykehus for å hindre nedleggelse. Ombudet mente nedleggelsen av AMT-tilbudet var uheldig for barna det gjelder, og i strid med sentrale føringer. På bakgrunn av dette oversendte Barneombudet et brev til Ullevål universitetssykehus 20.august med spørsmål vedrørende vedtaket. Brevet har i etterkant gått i kopi til Helse- og omsorgsdepartementet. Ombudet har gjennomført et ekspertmøte med barn som fikk AMT.

2.2 Godt somatisk helsetilbud

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Barneombudet er bekymret for den manglende satsningen på helsestasjons- og skolehelsetjenesten til barn og unge. Vi ser at førstelinjetilbudet til barn og unge mangler ressurser. Ombudet har i media fremhevet helsestasjons- og skolehelsetjenesten som viktige lavterskeltilbud, kommet med innspill om tjenestens betydning til Flatø-utvalget og påpekt vår bekymring i møte med Helsedirektoratet. Vi har også rapportert vår bekymring i supplerende rapport til FNs barnekomité.

Videre har Barneombudet i 2009 jobbet med barns rett til å bli hørt i helsespørsmål. Som et eksempel på dette, har Ombudet vært i kontakt med Folkehelseinstituttet og bioteknologinemnda angående HPV- vaksinen og barnets rett til å bli hørt i spørsmål som angår barnet selv.

Barn med funksjonsnedsettelse

Barneombudet har i 2009 fokusert på tiltak for å bedre habiliteringstjenestene for barn med funksjonsnedsettelse og en bedre samhandling mellom tjenestene. Barneombudet har

rapportert sin bekymring både til FNs komité for barns rettigheter og til Flatø-utvalget. Ombudets bekymring er knyttet til kommunenes manglende oppfyllelse av barns rett til individuell plan, og til usikkerhet rundt ansvarsfordeling mellom skolen, barnevernet og sosialtjenesten for tiltak til barn med funksjonsnedsettelse.

Våre synspunkter kommer også til uttrykk i høringen til "Handlingsplan for habilitering av barn og unge".

I slutten av 2009 begynte Barneombudet å se på utfordringene fosterforeldre til multifunksjonshemmede barn møter. Dette arbeidet videreføres 2010.

3. Deltakelse

3.1 Lik tilgang til tjenester for alle barn og unge

Sosiale ulikheter

Barnefattigdommen i Norge øker. Ombudet har derfor i 2009 argumentert for at sosial bakgrunn bør være et diskrimineringsgrunnlag i lovgivningen, slik at myndighetene pålegges å arbeide aktivt for å hindre at barn blir diskriminert på bakgrunn av foreldrenes økonomi.

Barneombudet har spesielt vært opptatt av situasjonen for barn som bor i kommunale boliger. Disse barna vokser opp i svært kummelige og til dels farlige miljøer. Ombudet har opprettet kontakt med Oslo kommune og vil i 2010 videreføre arbeidet for et bedre oppvekstmiljø for fattige barn.

Kommunale ulikheter

Barneombudet er bekymret for at kommunen organiserer tjenestetilbudet til barn på ulike måter. Det er for eksempel store variasjoner i habiliteringstjenester, helsetjenester og barnevernstjenester til barn. Ombudet mener kommunene må sikre at tilbudet til barn og unge er utformet på en slik måte at barn over hele landet får oppfylt grunnleggende behov.

Barneombudet har i sitt innspill til Flatø-utvalget oppsummert Ombudets bekymringer for spesielt utsatte barn. Vi foreslår også konkrete tiltak for å løse noen av utfordringene. Innspillene blir referert under andre deler av årsrapporten.

Diskriminering

Gjennom året har Barneombudet arbeidet med et prosjekt om tolketjenester i Norge. Prosjektet ble startet på grunn av Ombudets bekymring for at utilstrekkelige tolketjenester innebærer ulik tilgang til tjenester for barn. Dette innebærer en mulig diskriminering av minoritetsspråklige familier. Anbefalinger fra prosjektet kommer vår 2010.

Barneombudet leverte i 2009 en omfattende høringsuttalelse om ny diskrimineringslov. Ombudet fokuserte i denne på manglende vern mot aldersdiskriminering for barn i Norge.

Barneombudet er bekymret for situasjonen til rom-barn når det gjelder skolegang, barnevern og helsetjenester. Ombudet ga i 2009 derfor innspill til handlingsplan for rombefolkningen i Oslo, men er ikke fornøyd med barnefokus i denne planen, og vil arbeide videre med dette i 2010.

3.2 Tilgang på opplæring

Spesialundervisning og tilpasset opplæring

Ombudet har avgitt flere sentrale høringer om endringer i opplæringsloven. Hovedvekt har vært på retten til spesialundervisning og tilpasset opplæring, frafall og behovet for økt kompetanse blant lærere og ledelse i skolen. Ombudet etterlyser også andre faggrupper i skolen for å bedre kunne ivareta barns rettigheter. Ombudet har i rapporten "Tilsyns- og klagesystemet i skolen", påpekt at elevene har rettigheter, men at systemet ikke sikrer dem disse rettighetene.

Minoriteter og urbefolkning

Ombudet har i 2009 fortsatt sitt arbeid med fokus på samiske barns rett til opplæring i og på samisk. Ombudet har årlige møter med både Sametingsrådet og Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) for å få innspill til hvilke saker Ombudet bør fokusere på. En av Ombudets oppgaver i 2009 var å engasjere seg i oppvekstmiljøet i Karasjok kommune. Ombudet deltok på folkemøte om mobbing i Karasjok og møtte kommunens ledelse for å sikre barn et godt oppvekstmiljø i kommunen.

Ombudet har også arbeidet for å få til en oppfølging av det fellesnordiske barneombudsprosjektet "Retten til medvirkning for samiske barn og unge". Ombudene i Sverige, Norge og Finland ser betydningen av å få etablert en samarbeidsstruktur som gjør at vi kan formulere felles innspill til de tre landenes myndigheter.

3.3 Informasjon om barnekonvensjonen

En stor del av barneombud Reidar Hjermands arbeidsoppgaver har i 2009 bestått i å drive informasjons- og påvirkningsarbeid i hele landet. Han har dette året besøkt 18 steder i Norge og holdt innlegg for lokalt ansatte fagfolk. Informasjonsvirksomheten fokuserte både på betydningen av barnekonvensjonen som en rettesnor for alle som arbeider med barn, og på kjernesaker som Ombudet arbeidet med i 2009. Av disse nevnes spesielt samordning av tjenester, struktur og ressursituasjon i barnevernet og stemmerett for 16-åringer.

I alle våre møter med barn og unge informerer Ombudet om barnekonvensjonens betydning for norske barn. Det er Ombudets oppfatning at offentlige dokumenter, saksutredninger og domstolsavgjørelser i liten grad referer til barnekonvensjonen, og vi har i vår rapport til FN anbefalt at barnekonvensjonen i større grad synliggjøres i offentlige dokumenter som omhandler barn.

Som en del av Ombudets arbeid for å synliggjøre statens forpliktelser etter barnekonvensjonen reiste Reidar Hjermand med to rådgivere til FNs barnerettskomité "presession" (forberedende møte) i Genève høsten 2009. Under denne sesjonen fikk Ombudet mulighet til å legge frem hovedpunktene fra sin supplerende rapport til komiteen. Målet var at komiteen skulle få best mulig grunnlag for sin senere eksaminasjon av norske myndigheter.

FNs barnerettskomité utnevnte en egen rapportør for Norge, Dr. Lothar Krappman. Krappman deltok på en barnehøring i Oslo der Barneombudet, Redd Barna og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) hadde samlet barn fra hele landet for at de

skulle få uttrykke sine synspunkter på barns oppvekst i Norge. Til sammen 59 barna ga innspill til hvordan barnekonvensjonen bør følges opp og hvilke utfordringer Norge står overfor. Konklusjonene fra høringen ble samlet i en rapport som ble overrakt komiteen før Norge skulle eksamineres.

Ombudet har i 2009 arbeidet aktivt for å støtte det arbeid ("Sjumilssteget") som gjøres av Fylkesmannen i Nordland rundt oppfølging av barnekonvensjonen. Fylkesmannen har etablert sjekklister til bruk i kommunene for oppnåelse av barns rettigheter etter barnekonvensjonen. Ombudet mener dette er en god måte å sikre at kommunene følger opp sine forpliktelser, og har derfor promotert denne løsningen rundt om i landet. Målet er at alle fylker skal etablere denne type systemer.

Ombudet har forbedret informasjonen om barnekonvensjonen og arbeidet til barnerettskomiteen på våre nettsider. FNs barnerettskomité's generelle merknader er nå lagt ut på barneombudets nettsider om barnekonvensjonen. Disse blir brukt aktivt og henvist til i høringer og foredrag.

3.4 Kunst- og kulturtilbud for barn og unge

Barneombudet har inntrykk av at kunst- og kulturinstitusjonene prioriterer voksentilbudet foran tilbudet til barn og unge. Ombudet har derfor gjennomført en rekke møter med sentrale aktører for å påvirke til en mer helhetlig kunst- og kultursatsning for barn og unge. Ombudet er med i en arbeidsgruppe bestående av representanter fra flere kunstfelt som jobber med kunst for barn og unge. Arbeidsgruppens mål er å få etablert en handlingsplan om kunst for barn og unge, samt et kompetansesenter for aktører som jobber med kunst for barn. Ombudet har deltatt i planprosessen rundt Kunstforbarn.no.

Operaprojektet.

Barneombudet ønsker å sette fokus på barn og unge i kunst- og kulturprosjekter. Derfor har vi initiert prosjektet "skjønner du hva jeg mener?" som er tenkt gjennomført i samarbeid med ulike aktører. Samarbeidspartnerne var Den norske opera og ballett (DNO&B), Ungdommens kulturmonstring (UKM), Landsforeningen for ungdomshus og fritidsklubber (Ung og Fri), Språkrådet, eventbyrået Plan B og regissør Ivar Tindberg. Øvrige samarbeidspartnere / økonomiske bidragsytere er Oslo kommune, Litteraturhuset og utvalgte fylkeskommuner. Det er i tillegg søkt økonomisk støtte fra Fritt Ord og Norsk kulturråd.

Prosjektets hovedelement skulle være en forestilling i Operaen med bidrag fra ungdom over hele landet. Vi ønsket at det mangfoldige språket, fra kebabnorsk til tegnspråk og samisk, skulle være en rød tråd gjennom forestillingen.

Høsten 2009 ble prosjektbeskrivelsen, budsjett og fremdriftsplanen ferdigstilt, samt at det ble holdt flere møter med ulike mulige samarbeidspartnere flere steder i landet. I september ble det sendt søknad til både Fritt Ord, Oslo Kommune og Kulturrådet ved Kunstløftet. I november fikk vi tilslag på søknad både fra Fritt Ord, og fra Oslo Kommune. Dessverre fikk vi avslag på søknad om støtte fra Kulturrådet i desember. Prosjektet i sin nåværende form kan derfor ikke la seg gjennomføre, men det arbeides med å lage et mindre prosjekt ut fra den støtten som er mottatt. Selve forestillingen i Operaene lar seg ikke gjennomføre uten støtte fra Kulturrådet.

3.5 Reell innflytelse på kommunenivå

Barneombudet er ikke tilfreds med den mulighet barn og unge har til å påvirke sin egen hverdag. I 2009 har Ombudet hatt fokus på barns rett til deltakelse i samfunnet, både i sin egen sak, men også i sine lokalsamfunn. Barneombudet har arbeidet aktivt med å promotere reell deltakelse på kommunenivå gjennom stemmerett for 16-åringer. Ombudet har i denne prosessen også deltatt på en rekke samlinger for barn og unge ulike steder i landet og snakket om barn og unges rett til deltakelse.

Det er lovfestet at alle skoler skal ha et skolemiljøutvalg. Skolemiljøutvalget skal bidra til å sikre elevenes og foreldrenes deltakelse i skolens arbeid med å skape et godt skolemiljø. Tilbakemeldinger til Barneombudet tyder på at det er en vesentlig mangel på kompetanse kunnskap om skolemiljøutvalg i lokalsamfunnet. Det at skolemiljøutvalgene ikke er etablert på den enkelte skole svekker barnas rettigheter, og vi har i 2009 jobbet med å øke kompetansen på dette området. Ombudet har også vært på turné for å opplyse om skolemiljøutvalg som en viktig arena for barns medvirkning i skolen. Barneombudet har også deltatt på elevorganisasjonens skolemiljøkonferanse 2009.

3.6 Økt deltakelse fra barn og unge i Barneombudets eget arbeid

I 2009 etablerte Barneombudet et eget deltakelsesteam med fire av våre ansatte. Målet med teamet er å øke deltakelsen av barn og unge i Barneombudets arbeid. Teamet har fokusert på deltakelse på tre nivåer; gjennom ekspertgrupper, ekspertmøter og Ungdomspanel.

Ekspertgrupper

Barneombudet har i 2009 arbeidet aktivt med å rekruttere barn med ulike livserfaringer til ekspertgrupper. Barna blir rekruttert gjennom ulike organisasjoner og møtes rundt fire ganger for å gi Ombudet råd på bakgrunn av sine livssituasjoner. Ombudet har i løpet av året utarbeidet en egen intern mal for arbeid med ekspertgrupper. Vi har etablert en ekspertgruppe av barn med foreldre i fengsel, en gruppe med incestutsatte barn og avsluttet en gruppe med jenter med minoritetsbakgrunn.

Ekspertmøter

I arbeidet med ulike temaer arrangerer Barneombudet møter med barn som har spesielle livserfaringer. Dette gjøres ut fra erkjennelsen av at de er eksperter på egen situasjon og kan bidra med gode råd til Barneombudets arbeid. I 2009 har møtene handlet om barn som tolk, ungdomskriminalitet, ettervern i barnevernet, mobbing i Karasjok og ambulerende miljøterapi. Vi snakker med barn fra hele landet. Til sammen har vi snakket med 200 barn på 13 forskjellige steder for å få deres livserfaringer og syn på hvordan lokalsamfunnet ivaretar barn og tar barn med på råd.

Ungdomspanel

Ombudet har fortsatt arbeidet med ungdomsråd, nå omdøpt til Ungdomspanel. Det eksisterende panelet har vært aktive rådgivere for oss, og har vært med på utviklingen av Barneombudets virksomhetsplan 2010. Ungdomspanelet har gjort en god innsats for Barneombudet på flere arrangementer. Det er fremdeles et mål for Barneombudet å få innspill fra ungdom i hele landet, og vi har i 2009 samarbeidet med Ungdommens fylkesting i Nordland, som har hatt direkte innvirkning på deler av Barneombudets arbeid i 2009. Ombudet har tatt i bruk Facebook i kommunikasjonen med Ungdomspanelet.

3.7 Informasjon til barn og unge for å styrke deltakelse

Nettside

For å bedre informasjonen til barn og unge om deres rettigheter, har vi i 2009 utarbeidet mer omfattende informasjon for barn på nettsidene våre. For å klargjøre barns rettigheter har vi publisert prinsipielle brev fra Barneombudet. For å lette tilgangen til klageorganer har vi også publisert dokumentmal for foreldre og barn som ønsker å klage på skolemiljø og barnevernstjenester.

Rettighetsplakat

Barneombudet har i 2009 satt sammen og trykket en plakat som beskriver barns rettigheter på bokmål, nynorsk og samisk. Denne er sendt ut til diverse helsestasjoner og privatpersoner. Vi ønsker å distribuere plakaten til alle grunnskoler i 2010.

4. Særskilt fokus på barnekonvensjonen

4.1 Markering av barnekonvensjonens 20-års jubileum

Den 22. oktober markerte Barneombudet 20 års jubileet til FNs Konvensjon for barns rettigheter. Arrangementet foregikk i Gamle Festsal ved Universitetet i Oslo. Margret Olin, Reidun Follesø, Gro Vatne Brean, Kirsti R. Haaland og Jon Bing sto for de faglige innleggene, mens to unge skuespillere, Emilia Oldani og Johannes Roalsen Først formidlet unge forfatters tekster. Spellemannprisvinnerne "Rasmus og verdens beste band" stilte som husband for anledningen.

H.H. M.M. Kongen og Dronningen deltok på arrangementet, sammen med den da nyutnevnte Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Audun Lysbakken. Arrangementet hadde 150 spesielt inviterte gjester, og arrangementet ble avsluttet med en lunsj i Frokostkjelleren.

Boka BARN

Som et ledd i å fremme barnekonvensjonen og gjøre den kjent, har barneombudet og nestleder vært redaktør for boken BARN, som gis ut på Universitetsforlaget, og som ble lansert i forbindelse med feiringen av Barnekonvensjonens jubileum. Målet med boken er å belyse ulike sider av barnekonvensjonen i norsk hverdag, slik en rekke forskere, forfattere og unge opplever den. Over 30 forfattere med ulik barnefagbakgrunn bidrar, blant andre Thomas Nordahl, Jesper Juul, Kirsten Sandberg og Hilde Frafjord Johnsen. Boken utgis på Universitetsforlaget og forfatterinntektene av boken går til UNICEF-kampanjen "Den ene".

4.2 Utveksling av kunnskap internasjonalt

Barneombudet har i 2009 arbeidet på den internasjonale arena for å promotere barneombudsordningen, og samarbeide med og lære av andre ombud. Reidar Hjermann ble invitert til Hong Kong for å forelese om Barneombudet med tanke på å få etablert et ombud i Hong Kong. Medlemmer av ombudets deltakelsesteam har vært på studietur til Dublin og London for å lære hvordan ombudene der arbeider med deltakelse og innflytelse.

Barneombudet har tidligere vært deltaker i menneskerettighetsdialog med Kina. I 2009 var Ombudet deltaker i dialogen med Indonesia, men opprettholdt fokus på Kina gjennom et eget prosjekt. Ombudet fikk midler fra Utenriksdepartementet for å støtte arbeidet med en bok om ulike barneombudsordninger. Boken er et ledd i arbeidet for å få etablert en barneombudsordning i Kina. Forfatteren av boken var på studietur til Norge arrangert av Barneombudet for å lære mer om Barneombudets arbeid og arbeidet til relevante barneorganisasjoner i Norge.

De nordiske barneombudenes årlige møte ble i år holdt i Oslo, og temaet var tannhelse for barn. Etter møtet har alle de nordiske landene intensivert sitt arbeid på tannhelsefeltet. De nordiske barneombudene har også alle vært involvert i utviklingen av en eksempelsamling om barn og deltakelse som ble utgitt i forbindelse med barnekonvensjonens 20-års jubileum.

En rekke delegasjoner fra ulike land har besøkt Ombudet for å få informasjon om den norske ombudsmodellen og vårt arbeid for å sikre barns rettigheter.

Det årlige møtet mellom de europeiske barneombudene fant i 2009 sted i Paris. Hovedtemaet på møtet var deltakelse av barn og unge i barneombudenes arbeid, og Reidar Hjermann presenterte det norske Ombudets arbeid med ekspertgrupper.

Høringsuttalelser

Barneombudet avgir årlig en rekke høringsuttalelser. Følgende uttalelser er det arbeidet med i 2009. Mer informasjon om dette finnes på Ombudets nettsider; www.barneombudet.no

- Forskrift og retningslinjer for innkalling til og utsettelse av fullbyrdelse av straff
- Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning
- Endringer i barnehageloven - endringer i barnehageloven som følge av ny formålsbestemmelse
- Forslag til endring i opplæringslov og privatskolelov - Leksehjelp, Skyss og Politiattest
- Evalueringa av likestillingsloven § 21
- Forslag til endringer i alkohollovgivningen
- NOU 2009: 14 Et helhetlig diskrimineringsvern
- Forslag til forskrift om saksbehandlingsregler for godkjenningsordningen i opplæringsloven § 2-12
- Forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven - Foreldresamarbeid, Grunnkompetanse, Utlysingsplikt, Rettskrivning
- Revidering av veileder IS-1022 - Helsetjenestens tilbud til asylsøkere og flyktninger
- Rett til læring. Innstilling fra utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilt behov
- Forslag til forskrift om studieforbund og nettskoler
- NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet - kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning
- Forslag om å innføre en ordning med stans av offentlige ytelser og barnebidrag ved internasjonal barneborføring
- Rett til lønn under omsorgspermisjon ved fødsel og adopsjon og under ammefri
- NOU 2009: 9 Lov om offentlige undersøkelseskommissjoner
- Etterkontroll av personopplysningsloven
- Barn som kan være ofre for menneskehandel - adgang til midlertidig plassering uten samtykke på institusjon for beskyttelse og omsorg (forslag til endring i barnevernloven)
- Forslag om endringer i politilova
- Forslag til endringer i krav til energiforsyning i bygninger
- Endringer i introduksjonsloven og statsborgerloven med forskrifter og utlendingsforskriften
- Forslag til endringer i lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) og forskrift 30. juni 2006 nr. 756 om erverv og tap av norsk statsborgerskap (statsborgerforskriften)
- Handlingsplan for barn i vanskelige livssituasjoner
- Forslag til regler for gjennomføring av direktivet om audiovisuelle medietjenester i norsk rett
- Forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven - Bortvisning av elever
- Forslag til forskrifter til ny plan- og bygningslov (byggeskandalen)
- Krav om fire års utdanning eller arbeidserfaring i Norge for referansepersoner med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag i saker om familiegjenforening
- Utredning om ungdoms fritidsmiljø og deltakelse og innflytelse lokalt
- Beslutning om kort høringsfrist - Forslag til forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram og endringer i SYSVAK-registreringsforskriften
- Forslag om endring i passforskriften
- Forslag til lovendring og forskriftsbestemmelser om unntak fra taushetsplikt og opplysningsplikt for ansatte ved mottak og omsorgssentre
- Utkast til endring i pengespiloven § 10 vedrørende fordeling av overskudd fra Norsk Tippings terminalvirksomhet i bingo-haller
- Høring i forbindelse med Norges 19./20. rapport til FNs rasediskrimineringskomité
- Forslag til statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen
- Utkast til LAR-retningslinje og LAR-forskrift
- Forslag til endringer i "Forskrift om tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner"
- NOU 2009:1 Integritet og individ (Rapport fra Personvernkommissjonen) - alminnelig høring
- Farskapsutvalgets forslag til endringer i barnelovens kapitler om foreldreskap - NOU 2009:5 Farskap og annen morskap
- Forslag til forskrift som vil utvide det personellmessige virkeområdet for lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap
- Forslag til endring av teknisk forskrift § 7-32 Sikkerhet mot naturpåkjenninger. Utvidet adgang til bygging i områder utsatt for sekundærvirkninger av skred
- Endringer i barnehageloven - Rett til barnehageplass for asylsøkere
- Forslag om å innføre kombinasjonsadvarslar (tekst og bilde) på tobakkspakningene
- Forslag til endringer i folketrygdloven, helse-registerloven og spesialisthelsetjenesteloven - Innføring av automatisk frikortordning og etablering av nødvendige registre
- Forslag til endringer i friluftsløven
- Forslag til forskrift om forbud mot betalingsformidling for pengespill uten norsk tillatelse
- Statens kommunikasjonspolitikk
- Regler i ny utlendingsforskrift og endringer i gjeldende utlendingsforskrift - Krav om fire års arbeid eller utdanning i Norge for at det skal kunne innvilges familieetablering
- Forslag til veileder om reklame i skolen
- Forslag til endringer i midlertidig forskrift 24. februar 2005 nr 165 (MUF-forskriften) - fornyet vurdering med sikte på varig opphold
- Forslag til endringer i adopsjonsloven og barnevernloven
- Revidert forskrift om konsekvensutredninger (KU)
- Handlingsplan for habilitering av barn og unge
- Rett til fysisk aktivitet
- Oppheving av konsesjonsordningen for omsetning av videogram
- Endring av forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i System for vaksinasjonskontroll (SYSVAK-registerforskriften) og forskrift om legemidler (legemiddelforskriften)

- Utkast til informasjonsbrosjyre om vaksine mot humant papillomavirus (HPV)
- Læreplan i psykologi
- Utkast til ny forskrift om Reservasjonsregisteret
- Kapittel 4, 17, 18, og 20 i ny utlendingsforskrift
- Utkast til forskrifter til kapittel 13 i ny utlendingslov (Særskilte regler for EØS/EFTA-borgere mv.) og enkelte mindre lovendringsforslag
- Utkast til nasjonale prioriteringsveiledere for Barnesykdommer og for Fysikalsk og rehabiliteringsmedisin uke 14 - 19, 2009
- NOU 2007:16 Ny skiftelovgivning
- Forslag om nye lovbestemmelser i lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (Midlertidig undersøkelsesutvalg)
- Ny utlendingsforskrift
- Forslag til endringer i læreplanen for fellesfaget matematikk og i tilbudsstrukturen for fellesfaget matematikk i studieforberedende utdanningsprogram
- Mulig ratifikasjon av Haag-konvensjonen av 23. november 2007 om internasjonal innkreving av barnebidrag og andre former for familiebidrag
- Forslag til forskrift om organisering av medisinsk og helsefaglig forskning og forslag om endring i registerforskriftene og forvaltningsloven
- Forslag til regelverk for å følge opp forslag i St.meld. Nr. 18 (2007-2008)
- Arbeidsinnvandring og forslag til forskrifter til ny utlendingslov kapittel 3 om arbeid og studier mv.
- Læreplan i fremmedspråk
- Utkast til endringer i forskrift om film og videogram - "baby-kino"
- Utkast til ny forskrift om Forbrukerombudets og Markedsrådets virksomhet mv.
- Forslag til opplæringsloven og privatskoleloven – Vurdering
- Utkast til lov om pensjonsordning for oppdrags-takere i statlige beredskaps- og familiehjem
- Forslag til endring av helsepersonelloven § 53 om spesialistgodkjenning av helsepersonell
- Forslag til endringer i alkoholloven og alkohol-forskriften - opphevelse av forbudet mot privat innførsel av alkoholholdig drikk
- Forslag til endring i lov av 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) og enkelte andre lover
- Forslag til endring av forskrift til opplæringsloven kapittel 17 - "Kravet om språkleg parallellutgåve
- Forslag til ny lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet
- Forslag til endring i barnevernloven om å legge det overordnede faglige ansvaret for tilsynet med barnevernet til Statens helsetilsyn
- Forslag til endring i barneloven § 30 tredje ledd (fysisk avstraffelse av barn)
- Forslag om økning av gebyr for manglende bruk av verneutstyr - bilbelte, hjelm m.m.
- Inkorporering av kvinnediskrimineringskonvensjonen i menneskerettslova
- NOU 2008: 15 om barn og straff
- Innstillingen til utvalget for fag- og yrkesopplæringen/Karlsenutvalget
- "Utredning om muligheten for individuelt abonnementvalg i kringkasting og kabelnett"
- Forslag om lovfesting av krisesentertilbudet
- Forslag til endring i diskrimineringsombudsloven, markedsføringsloven og barneombudsloven
- Tilgang til behandlingsrettede helseregistre på tvers av virksomhetsgrenser og etablering av virksomhetsovergrepene behandlingsrettede helseregistre
- Endringer i utlendingsforskriften - Oppfølging av regjeringens innstramning av asylpolitikken - Tiltak 1, 2, 3, 4, 6 og 12
- NOU 2008:14 "Samstemt utvikling"